

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

BİREYSEL REKABETÇİLİK ÖLÇEĞİ: TÜRKÇE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

THE ADAPTATION OF REVISED INDIVIDUAL COMPETITIVENESS INDEX INTO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜNAY¹

Dr. Öğr. Üyesi Rukiye ÇELİK²

ÖZ

Rekabetçilik, bireylerin kişisel ve mesleki yaşamlarında nasıl davranacaklarını etkileyebilen bir kişilik faktörü olarak değerlendirilmektedir. İstikrarlı bir kişilik özelliği olarak görülen rekabetçiliği ölçmek için geliştirilen 14 maddelik revize edilmiş Rekabet İndeksi, yaygın kullanılan bir araçtır. Bu çalışma, Revize Edilmiş Rekabet Ölçeğinin Türkçe uyarlamasını amaçlamaktadır. Öncelikle uzmanlar tarafından Türkçe'ye çevirisi yapılan Rekabet Ölçeği, çevirinin uygunluğunun tespiti için tekrar kaynak dile çevrilmiş ve Türkçe formun son hali verilmiştir. 430 üniversite öğrencisine uygulanan bu Türkçe ölçeğin yapı geçerliliği, iç tutarlılığı ve düzeltilmiş madde korelasyonları incelenmiştir. Faktör ve güvenilirlik analizi neticesinde ölçekten 3 ifade çıkarılmıştır. Böylece ölçeğin aslına uygun olarak Rekabetten Hoşlanma ve Yarışmadan Kaçınma (cronbach alpha: 0,936 ve 0,807) şeklindeki iki boyutlu yapıya ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Bireysel Rekabetçilik Ölçeğinin, Türk kültürüne uygun, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekabet, Rekabetçilik, Rekabet Ölçeği.

JEL Sınıflandırma Kodları: M10, M13.

ABSTRACT

Competitiveness is considered as a personality factor that can affect how individuals behave in their personal and professional lives. The Revised Competitiveness Index consisted of 14 items is a widely used measure developed to measure the competitiveness seen as stable personality trait. The study aims to adapt the Revised Competition Index to Turkish. The Revised Competitiveness Index was first translated into Turkish by experts and then translated back into the source language to determine the suitability of the translation and the Turkish form took its final shape. The construct validity, internal consistency and corrected item correlations of this Turkish scale applied to 430 university students are examined. As a result of factor and reliability analysis, 3 statements are taken from the scale. Thus, a two-dimensional structure, such as Enjoyment of Competition and Avoiding of Contention (cronbach alpha: 0.936 and 0.807), is achieved in accordance with the original of the scale. As a result of the study, it is determined that the Individual Competitiveness Scale is a valid and reliable measurement tool suitable for Turkish culture.

* Bu çalışma için Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulundan 87432956-050.99-E sayılı ve 30.06.2020 tarihli "Etik Kurul Onayı" alınmıştır.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, ahmetgunay@sdu.edu.tr

² Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, rukiyecelik@sdu.edu.tr

Keywords: Competition, Competitiveness, Competitiveness Scale.

JEL Classification Codes: M10, M13.

1. GİRİŞ

Rekabetçilik, çeşitli sosyal etkileşimleri etkileyebilen önemli bir bireysel farklılık değişkenidir. Öğrenme motivasyonu açısından çokça değerlendirilen rekabetçilik, bireylerin kişisel ve mesleki durumlarda nasıl davranacaklarını belirleyen bir kişilik özelliği faktörüdür (Smither ve Houston, 1992). Rekabetçilik birçok araştırmada eğilim ve tutum bağlamında tartışılmıştır. Örneğin Triplett (1897) sporda rekabetçi eğilimin içsel faktörlerini tartışırken; Deutsch (1949) ödüllendirme dağıtımına ilişkin yaklaşımın bir dış faktör olarak rekabetçilik davranışı oluşturabileceğini incelemiştir. Yanı sıra narsizm, kişilik özellikleri, kültürel boyutlar, akademik başarı, akran desteği, akademik performans, motivasyon, kaygı, cinsiyet ve sosyal değişkenlerle de çokça incelenen (Bailey ve Nunan, 1998; Jin, Bot ve Keijzer, 2015; Furnham, Kirkcaldy ve Lynn, 1994) rekabetçilik davranışını Ryckman ve arkadaşları (1990) nevrozla ilişkili bir kişilik özelliği olarak tartışmışlardır.

Rekabet sözlükte, “aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme” şeklinde tanımlanmaktadır (sozluk.gov.tr). Rekabet, bireyin yapabileceğinin en iyisinin ortaya çıkmasına yardımcı olur ve onu başarmaya motive eder (Ediger, 2000). Toplumsallaşma sürecinde iş birliğini, başarı olmayı ve rekabeti öğrenen birey kendisini toplum içerisinde farklılaştıran özelliklerini ortaya çıkarır (Köknal, 2005). Bu durum rekabetçi durum oluşmasına zemin hazırlar. Deutsch’a (1949) göre diğer bireylerin elenmesi gereken ve bunun sonunda hedefe ulaşılabilecek durumlar rekabetçi durumlardır. Buna göre ulaşılması amaçlanan noktanın başkalarıyla paylaşılmadığı durumlar rekabeti getirmektedir.

Bireyin daha iyiye ulaşması için çabalamasında itici güç olan rekabet (Navaro, 2015) çoğu zaman başarıya istenciyle birlikte anılır. Nitekim Helmreich ve Spence (1978) kişiler arası ortamda başarı arzusunun doğduğunu ve bunun da rekabeti ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Rekabetin Riskind ve Wilson (1982) tarafından yapılan tanımına baktığımızda başarı arzusu karşımıza çıkmaktadır. Buna göre rekabet, başkalarından iyi olmak hissinden hoşnut olmaktır.

Rekabet bireyin hem toplumsallaşma arzusunu hem de bireyselleşme isteğini bir arada barındıran bir kavramdır. Rekabet etmek ve sonunda başarılı olmak isteyen birey hem rekabet ettiği toplumun bir parçası olmayı hem de kendini gerçekleştirerek o toplumun üyelerinden farklı olduğunu kanıtlamak ister (Kağıtçıbaşı, 1996). Simmons ve diğerlerine (1986) göre birey başarılı olabilmek için diğerleriyle işbirlikçi ya da rekabetçi iletişime girer. İşbirlikçi iletişimde diğerlerinin de kazanması hali var iken rekabetçi iletişimde yalnızca bir kazanan ve kaybedenler olur. Bu durumda bireyin başarmak için işbirlikçi ya da rekabetçi iletişimi seçmesini belirleyen rekabetten kaçınma ya da rekabetten hoşlanma güdüsüdür. Bireyin işbirlikçi ya da rekabetçi strateji geliştirmesine ait olunan kültür ve bireyin kişilik tipi neden olabilmektedir. Bu yüzden alanyazında birçok çalışma rekabetçilikle birlikte kültür ve kişilik tipi değişkenlerini sınamıştır.

Bireyin rekabet edebilirliğini ölçmek için birçok ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçeklerin temelinde eğilim ya da tutum yaklaşımı yatmaktadır (Harris ve Houston, 2010). Rekabet-İşbirliği Tutumu Ölçeği (The Competition-Cooperation Attitude Scale) rekabeti; saldırganlık yönelimi, faşist eğilimler, bağımsızlık yönelimi, güç yönelimi ve etik yönelim şeklindeki beş boyutta ölçen bir araçtır (Martin ve Larsen, 1976). Griffin-Pierson (1990) tarafından geliştirilen Rekabet Edebilirlik Anketi (The Competitiveness Questionnaire) 15 madde ile kişiler arası rekabet edebilirliği ve hedef odaklı rekabetçiliği değerlendirmektedir. Ne pahasına olursa olsun bireyin öz değerini korumak ve arttırmak için kazanma ihtiyacı olarak tanımlanan hiper rekabetçilik, Ryckman ve arkadaşları tarafından 1990 yılında geliştirilen 26 maddelik Hiper Rekabetçi Tutum Ölçeği (Hypercompetitive Attitude Scale) ile değerlendirilmektedir. Yine Ryckman ve arkadaşları tarafından 1996 yılında geliştirilen 15 Maddelik Kişisel Gelişim Rekabetçi Tutum Ölçeği (15 Item Personal Development Competitive Attitude Scale), rekabetin zevk alma ve en iyisi olma gibi kişisel gelişim yönlerine odaklanır. Rekabete tutum açısından yaklaşan bu ölçeklerin haricinde; Smither ve Houston’ın (1992) Rekabetçilik Ölçeği (Competitiveness Scale) ve Newby ve Klein (2014) tarafından geliştirilen Rekabet Eğilimi Ölçeği (Competitiveness Orientation Measure) rekabeti eğilim bağlamında değerlendirmektedir.

Smither ve Houston’ın (1992) Rekabetçilik Ölçeği, doğru-yanlış cevabı verilebilecek 20 ifadeden; duygu, tartışma ve oyun alt ölçeklerinden oluşmaktadır. Alt ölçeklerin iç tutarlılığı konusunda endişelenen Houston, Harris,

McIntire ve Francis (2002) doğru-yanlış seçeneğini, 5 puanlık bir derecelendirme skalasıyla (Kesinlikle Katılmıyorum-Kesinlikle Katılıyorum) değiştirmiş ve düşük güvenilirliğe sahip olan 6 maddelik Oyun alt ölçeğini ölçekten çıkarmıştır (Terry, 2000; Houston vd., 2002). Bu işlemler sonucunda 14 maddelik revize edilmiş Rekabet İndeksi (Revised Competitiveness Index) ortaya çıkmıştır. Bu ölçek, 9 maddelik Rekabetten Hoşlanma ve 5 maddelik Yarışmadan Kaçınma alt ölçeklerinden oluşmaktadır.

Revize edilmiş Rekabet Ölçeği eğilim ya da tutumdan ziyade rekabete kişilik bağlamında yaklaşmıştır. Buna göre rekabetçilik geçici bir durum değil istikrarlı bir kişilik özelliğidir. Yapılan araştırmalar sonucunda rekabetin başarıya ihtiyacı ve rekabet gücü ile ilişki olduğu tespit edilmiştir (Houston, Carter ve Smither, 1997; Houston, Farase ve La Du, 1992; Harris ve Houston, 2010; Houston, Harris, Moore ve Brummett, 2005). Bu çalışmada Houston ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve bireysel rekabetçiliği ölçen revize edilmiş Rekabet Ölçeğinin(2002) Türkçe uyarlaması yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınan 87432956-050.99-E sayılı, 30.06.2020 tarihli Etik Kurul Onayı ile yürütülen bu çalışmada kullanılan orijinal ölçeğin Türkçe uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirlik analizine dair yapılan işlemler bu başlık altında sırası ile verilecektir.

2.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örneklemini Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın gerçekleştirildiği 2019-2020 güz yarıyılında fakültede öğrenim görmekte olan öğrenci sayısı 1560 olup bu öğrencilerin 711'ni kız, 849'ünü ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından kolayda örnekleme yoluyla ulaşılan öğrenciler gönüllü esası ile çalışmaya katılmış ve toplam 452 öğrenciye ulaşılmıştır. Verilen anket formlarını gelişi güzel dolduran ya da boş soru bırakan katılımcılara ait 22 form analiz dışı bırakılmış ve toplam 430 anket formu üzerinden analizlere devam edilmiştir. Örneklem büyüklüğü için Bryman ve Cramer'in (2001) da önerdiği gibi kullanılan ölçekteki toplam madde sayısının en az beş katı kadar katılımcıya ulaştırılması yeterli görülmüştür. Ayrıca örneklem büyüklüğü tespit etme yöntemlerinden biri olan Şencan'ın (2005) KMO testine göre bu çalışmanın örneklem sayısı faktör analizi için oldukça uygundur. Örneklem sayısının (452) ölçekte bulunan madde sayısının en az 5 katından ($5 \times 14 = 90$) fazla olması ve KMO testinin oldukça iyi değer taşıması nedeniyle araştırmacılar tarafından yeter sayıya ulaşıldığına karar verilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin 264'ü (%61,4) kız, 166'sı (%38,6) ise erkektir. Katılımcıların 62'si (%14,4) 1. sınıf, 150'si (%34,9) 2. sınıf, 145'i (%33,7) 3. sınıf ve 73'ü (%17) ise 4. sınıflardan oluşmaktadır.

2.2. Orijinal Ölçme Aracı

Houston vd. (2002) tarafından geliştirilen Rekabet Ölçeği (Competitiveness Index) 2 boyut ve 14 ifadeden oluşmaktadır. 213 öğrenci üzerinde sınanan ölçekteki ifadeler 5'li likert olup 1 kesinlikle katılmıyorum 5 kesinlikle katılıyorum şeklinde dizayn edilmiştir. Ölçeğin Rekabetten Hoşlanma Boyutu 9 ifadeden oluşurken alfa katsayısı .90'dır. Yarışmadan Kaçınma Boyutu ise 5 ifadeden oluşmakta ve alfa katsayısı .74'tür. Ölçekte bulunan 14 ifadenin 4 tanesi ters soru olacak şekilde dizayn edilmiştir. Ölçeğin açıklanan toplam varyansı ise %54.1'dir.

2.3. İşlem

Rekabet Ölçeği öncelikle araştırmacılar tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve Türkçe'ye çevrilmesi için 5 öğretim üyesine yollanmıştır. Öğretim üyelerinden gelen çeviriler ve araştırmacılar tarafından yapılan çeviriler karşılaştırılmış ve çok büyük oranda aynı çevirilerin yapıldığı tespit edilmiştir. Daha sonra Türkçe ifadeler yeniden kaynak dile çevrilmesi için alanında uzman 3 adet dil bilimcisine gönderilmiş, ardından orijinal ölçekteki ifadeler ile dil bilimcilerin yaptığı çeviriler kıyaslanmış ve çok büyük oranda ifadelerin aynı olduğuna kanaat getirilmiştir. Ek olarak bireysel rekabetçiliği ve rekabetçi kişiliği ölçmeyi hedeflediği için daha açıklayıcı olması bakımından ölçeğin ismi Bireysel Rekabetçilik Ölçeği olarak değiştirilmiştir. Ardından analize geçilmeden önce ters olarak organize edilen 6,7,9 ve 10. ifadeler yeniden kodlanmıştır. 430 katılımcıya uygulanan ölçeğin yapı geçerliliğini sınamak için hem açımlayıcı faktör analizi (AFA) hem de doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç-tutarlılık ve madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyonları incelenmiştir. Belirtilen işlemleri gerçekleştirmek üzere SPSS 26 ve AMOS paket programlarından faydalanılmıştır.

3. BULGULAR

Bireysel Rekabet Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması kapsamında öncelikle yapı geçerliliğine bakılmış sonrasında da ise güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan işlemler ve detayları aşağıda sırası ile verilmiştir.

3.1. Yapı Geçerliliği

Bireysel Rekabet Ölçeğinin yapı geçerliliğinin tespit edilmesi amacıyla öncelikli olarak AFA uygulanmıştır. Gerçekleştirilen AFA neticesinde ölçeğin aslına uygun olarak 2 faktörlü bir yapıda olduğu, ancak 3 sorunun faktör yükünün istenilen seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 1'de AFA'ya dair detaylar yer almaktadır.

Tablo 1. Bireysel Rekabet Ölçeği AFA Sonuçları

Madde No	Madde	Ortalama	Standart Sapma	Faktör 1	Faktör 2
1	Başkalarıyla rekabet etmekten duyuyorum/hoşlanıyorum	3,61	1,024	,827	
6	Rekabet ortamlarını tatsız/sevimsiz bulurum	3,37	1,244	,620	
7	Başkalarıyla rekabet etmekten kaçınırım	3,73	1,074	,758	
9	Başkalarıyla rekabet etmekten hoşlanmam	3,63	1,132	,804	
10	Başkalarıyla rekabet etmekten korkarım	4,41	0,79	,272	
11	Bir rakiple yarışmaktan zevk alırım	3,90	0,999	,784	
12	Sık sık başkalarından ustun olmaya çalışırım	2,95	1,270	,340	
13	Rekabeti severim	3,77	1,071	,851	
2	Rekabetçi bir bireyim	3,70	1,066		,783
3	Bir tartışmadan kaçınmak için neredeyse her şeyi yaparım	2,41	1,073		,764
4	Tartışmalardan kaçınmaya çalışırım	2,58	1,163		,770
5	Sıklıkla başkasını incitme ihtimaline karşı sessiz kalırım	3,08	1,141		,466
8	Genelde, çatışma yaratmak yerine grupla hareket ederim	3,39	1,155		,226
14	Yanıldıklarını düşündüğüm zamanlarda onlara meydan okumaktan zevk almıyorum	2,84	1,247		,085
Açıklanan Toplam Varyans:		59,639		KMO:	,906

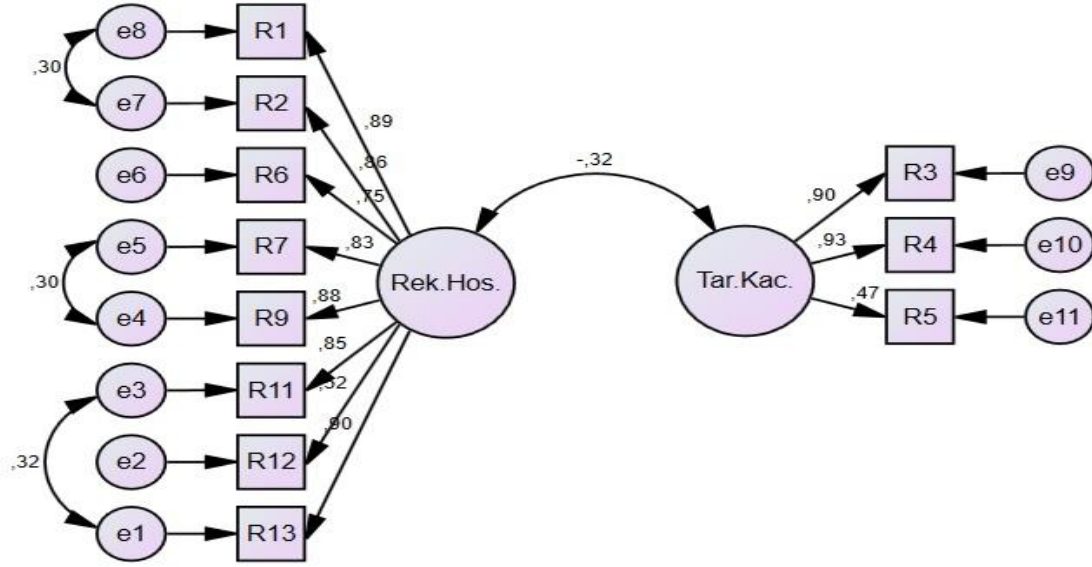
Tablo 1'de görüleceği üzere ifadelerle ait faktör yükleri .085 ile .827 arasında değişmektedir. Faktör yükü .32 altında yer alan 8. 10. ve 14. maddeler yeter şartı sağlayamadıkları gerekçesi ile analiz dışı bırakılmıştır. Ölçekte yer alan 1,2,6,7,9,10,11,12 ve 13. ifadeler aslına uygun şekilde Rekabetten Hoşlanma Boyutuna ait olup, bu boyutta 8 ifade ile analize devam edilmiş, 10. İfade (Başkalarıyla rekabet etmekten korkarım) ise faktör yükü nedeniyle boyut dışında bırakılmıştır. Ölçekte yer alan ifadelerden 3,4,5,8 ve 14. maddeler ise ölçeğin aslına uygun olarak Yarışmadan Kaçınma Boyutu altında toplanmış ancak 8. İfade (Genelde, çatışma yaratmak yerine grupla hareket ederim) ve 14. ifade (Yanıldıklarını düşündüğüm zamanlarda onlara meydan okumaktan zevk almıyorum) düşük faktör yükü nedeniyle boyut dışında bırakılarak bu boyut 3 madde olacak şekilde analize devam edilmiştir. 2 Faktörlü bir yapı olarak karşımıza çıkan Bireysel Rekabet Ölçeğinin açıklanan toplam varyansı 59,639'dur. Ölçek boyutlarına ait özdeğerler ise 1. boyut için 6.255, 2. boyut için 2.095 olarak tespit edilmiştir.

Bireysel Rekabet İndeksinin AFA neticesinde elde edilen bulgulardan hareketle DFA gerçekleştirilmiştir. DFA ile elde edilen uyum iyiliği değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Bireysel Rekabet İndeksi DFA Uyum İyiliği Değerleri

	$\chi^2(df)$	RMSEA	NFI	GFI	AGFI	TLI	CFI	RLI
Bireysel Rekabet Ölçeği	3,69	.079	,953	,929	,897	,954	,965	,938

Tablo 2 incelendiği zaman uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir. 11 madde ve 2 boyuttan oluşan Bireysel Rekabet Ölçeğinin yol analizi şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. DFA Sonuçları

Şekil 1’de görülebileceği üzere Bireysel Rekabet Ölçeğinin mevcut ifadelerinin faktör yükleri .47 ve .90 arasında değişmektedir. Yarışmadan Kaçınma Boyutuna ait 8 numaralı (Genelde çatışma yaratmak yerine grupla hareket ederim) ifade faktör yükünün ,298 olması nedeniyle analiz dışında bırakılmıştır. Rekabetten Hoşlanma Boyutunda ise modifikasyon önerileri neticesinde 1 numaralı ifade (Başkalarıyla rekabet etmekten memnuniyet duyuyorum/hoşlanıyorum) ile 2 numaralı ifade (Rekabetçi bir bireyim), 7 numaralı ifade (Başkalarıyla rekabet etmekten kaçınıyorum) ile 9 numaralı ifade (Başkalarıyla rekabet etmekten hoşlanmam) ve 11 numaralı ifade (Bir rakiple yarışmaktan zevk alırım) ile 13 numaralı ifadelerin (Rekabeti severim) hata kovaryanslarının bağlanması suretiyle uyum iyiliği değerlerinin iyi uyum seviyesine getirilmesi sağlanmıştır.

3.2. Güvenirlilik Analizi

Bireysel Rekabet Ölçeğinin boyutlarına dair güvenilirlik değerleri ve ifadelerle ait istatistiki bilgiler her 2 boyuta dair ayrı ayrı olarak Tablo 3 ve Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 3. Rekabetten Hoşlanma Boyutuna İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Ort.	S.S.	Çarp.	Bask.	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Maddelerin Silinmesi Durumunda Alfa
1	3,61	1,024	-,493	-,122	,865	,921
2	3,70	1,066	-,554	-,292	,836	,923
6	3,37	1,244	-,286	-,872	,717	,932
7	3,73	1,074	-,495	-,453	,812	,924
9	3,63	1,132	-,478	-,459	,846	,922
11	3,90	,999	-,564	-,336	,827	,924
12	2,95	1,270	,030	-,998	,501	,949
13	3,77	1,071	-,555	-,324	,811	,920

Tablo 3’te görülebileceği gibi maddelere ait ortalamaların 2,95 ile 3,90 arasında puanlar aldığı anlaşılmaktadır. İfadelerin çarpıklık basıklık değerleri ise -1 ile +1 arasında yer aldığı için normal dağılıma uygunluk tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013; Howitt ve Cramer, 2011). Düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerinin ise en düşük ,501 ile en yüksek ,865 arasında değişen değerler aldıkları görülmektedir. Bireysel Rekabet Ölçeğinin ilk boyutu olan Rekabetten Hoşlanma Boyutu Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ,936 olarak tespit edilmiştir. Maddelerin silinmesi durumunda ise boyutun alfa katsayısında kayda değer bir değişiklik olmadığı anlaşılabilmektedir.

Tablo 4. Yarışmadan Kaçınma Boyutuna İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Ort.	S.S.	Çarp.	Bask.	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Maddelerin Silinmesi Durumunda Alfa
3	2,41	1,073	,299	-,534	,739	,611
4	2,58	1,163	,198	-,857	,753	,583
5	3,08	1,141	-,075	-,655	,498	,910

Tablo 4 incelendiği zaman maddelere ait ortalamaların 2,41 ile 3,08 arasında değişen değerler aldığı anlaşılmaktadır. Maddelerin çarpıklık basıklık değerlerinin ise -1 ile +1 arasında değişen değerler olması nedeniyle normal dağılıma uygunluk anlaşılabilmektedir. İfadelere dair düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri ise ,498 ve ,739 arasında değişmektedir. Bireysel Rekabet Ölçeğinin ikinci boyutu olan Yarışmadan Kaçınma Boyutu Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ,807 olarak tespit edilmiştir. 5 Numaralı ifadenin (Sıklıkla başkasını incitme ihtimaline karşı sessiz kalırım) silinmesi durumunda boyutun alfa katsayısı ,910'a yükselmesine karşın hali hazırda boyuttan 2 ifadenin atılması ve mevcut alfa seviyesinin yüksek seviyede güvenilir olması nedeniyle 5. ifade boyut dışında bırakılmamıştır.

Bireysel Rekabet İndeksinin toplam Cronbach alfa katsayısı ,805 olarak tespit edilmiş olup yüksek güvenilirlik seviyesine sahiptir. Ölçeğe dair elde edilen iki yarı güvenilirliğine ait değerlerden madde korelasyonu ,68, Spearman-Brown katsayısı ise ,73 olarak tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Houston vd. (2002) tarafından geliştirilen Bireysel Rekabet Ölçeğinin (Competitiveness Index) Türkçe uyarlamasının yapılmasının amaçlandığı bu çalışmada ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliğinin sınanmıştır. Bireysel Rekabet Ölçeğinin geçerliliği için yapılan AFA ve DFA neticesinde ölçeğin orijinal haline uygun olarak 2 faktörlü bir yapıda olduğu tespit edilmiştir. Gerçekleştirilen AFA neticesinde Rekabetten Hoşlanma Boyutundan 1 ifade, Yarışmadan Kaçınma Boyutundan ise 2 ifade faktör yüklerinin düşük olması nedeniyle çalışma dışında bırakılmıştır. Kalan 12 sorunun ise faktör yüklerinin yeterli olduğuna karar verilerek DFA aşamasına geçilmiştir. Yapılan DFA neticesinde ise Bireysel Rekabet Ölçeğinin Rekabetten Kaçınma Boyutundan 1 ifade faktör yükünün yetersiz olması nedeniyle analiz dışında bırakılmıştır. Toplam 11 ifade ve 2 boyuttan oluşan Bireysel Rekabet Ölçeğinin DFA uyum iyiliği değerlerinin iyi uyum seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Ölçek dışında bırakılan ifadelerin faktör yüklerinin düşük çıkma nedeni ise araştırmacılar tarafından kesin olarak tespit edilememekle beraber Türk kültürünün batı kültürüne nazaran daha kolektivist olması (Kağıtçıbaşı, 2001) , “rekabetten korkarım” ifadesinde olduğu gibi daha derin anlamlara gelebilecek nitelikte ifadelerin varlığı ya da örneklemin farklılaşmasından dolayı ifadelerin anlaşılabilirliğindeki farklılıklar olarak düşünülmüştür.

Bireysel Rekabet Ölçeğinin güvenilirliğinin sınanması amacıyla gerçekleştirilen analizler neticesinde Rekabetten Hoşlanma Boyutu Cronbach alfa katsayısının ,936 ve Yarışmadan Kaçınma Boyutu Cronbach alfa katsayısının ,807 ve ölçek toplam Cronbach alfa katsayısının ise ,805 olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan analizler neticesinde Bireysel Rekabet Ölçeğinin Türk kültüründe kullanılabileceğini söylemek mümkündür. Ölçeğe dair boyutların ve maddelerin nihai hali Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5'teki madde numaralarının Tablo 1'de verilen madde numaralarına göre değişme nedeni ise gerçekleştirilen işlemler neticesinde ölçeğin aldığı ve kullanıma hazır olduğu nihai halidir.

Tablo 5. Bireysel Rekabet Ölçeği Türkçe Uyarlanması İfadeleri

Madde No	İfadeler
1	Başkalarıyla rekabet etmekten memnuniyet duyuyorum/hoşlanıyorum
2	Rekabetçi bir bireyim
3	Bir tartışmadan kaçınmak için neredeyse her şeyi yaparım
4	Tartışmalardan kaçınmaya çalışırım
5	Sıklıkla başkasını incitme ihtimaline karşı sessiz kalırım
6	Rekabet ortamlarını tatsız/sevimsiz bulurum
7	Başkalarıyla rekabet etmekten kaçınırım
8	Başkalarıyla rekabet etmekten hoşlanmam
9	Bir rakiple yarışmaktan zevk alırım
10	Sık sık başkalarından ustun olmaya çalışırım
11	Rekabeti severim

Bireysel Rekabet Ölçeğine dair verilen 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11 numaralı ifadeler Rekabetten Hoşlanma Boyutuna dahil olurken, 2, 3 ve 4 numaralı ifadeler ise Yarışmadan Kaçınma Boyutuna dahil olmaktadır. Ölçek 5'li likert tipinde oluşturulmuş 1=kesinlikle katılıyorum, 5=kesinlikle katılmıyorum olacak şekilde dizayn edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Bailey, K. M. ve Nunan, D. (1998). *Voices from the language classroom: Qualitative research in second language education*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Bryman, A. ve Cramer, D. (2002). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists*. New York: Routledge.
- Deutsch, M. (1949). A theory of cooperation and competition. *Human Relations*, 2, 129-152.
- Ediger, M. (2000). Competition versus cooperation and pupil achievement. *College Student*, 34(1), 14–22.
- Furnham, A., Kırkcaldy, B.D. ve Lynn, R. (1994). National attitudes to competitiveness, money, and work among young people: First, second, and third world differences. *Human Relations*, 47, 119-132.
- Griffin-Pierson, S. (1990). The competitiveness questionnaire: A measure of two components of competitiveness. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 23(3), 108–115.
- Harris, P. B. ve Houston, J. M. (2010). A reliability analysis of the revised competitiveness index. *Psychological reports*, 106(3), 870-874.
- Helmreich, R. L. ve Spence, J. T. (1978). Work and family orientation questionnaire: An objective instrument to assess components of achievement motivation and attitudes toward family and career. *JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology*, 8(35), Manuscript No. 1677.
- Houston, J. M., Carter, D. ve Smither, R. D. (1997) Competitiveness in elite professional athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 84, 1447-1454.
- Houston, J. M., Farese, D. M. ve La Du, T. (1992) Assessing competitiveness: a validation study of the Competitiveness Index. *Personality and Individual Differences*, 13, 1153-1156.
- Houston, J. M., Harris, P. B., McIntire, S. ve Francis, D. (2002) Revising the competitiveness index. *Psychological Reports*, 90, 31-34.
- Houston, J. M., Harris, P. B., Moore, R. ve Brummett, R. (2005). Competitiveness among Japanese, Chinese, and American undergraduate students. *Psychological Reports*, 97(1), 205–212.

- Houston, J. M., Kinnie, J., Lupo, B., Terry, C. ve Ho, S. S. (2000). Competitiveness and conflict behavior in simulation of a social dilemma. *Psychological Reports*, 86, 1219-1225.
- Howitt, D. ve Cramer, D. (2011). *Introduction to SPSS statistics in psychology: For version 19 and earlier*. (Fifth edition), London: Pearson Education Limited.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (2020). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>, (15 Haziran 2020)
- Jin, Y., de Bot, K., ve Keijzer, M. (2015). Factors associated with foreign language anxiety: A study of Chinese university learners of Japanese and English. *Dutch Journal of Applied Linguistics*, 4(1), 67–85.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2001). *İnsan aile ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). The autonomous-relational self: A new synthesis. *European Psychologist*, 1(3), 180-186
- Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Martin, H. J. ve Larsen, K. S. (1976). Measurement of competitive-cooperative attitudes. *Psychological Reports*, 39(1), 303–306.
- Navaro, L. (2015). *Haset ve Rekabet*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Newby, J. L. ve Klein, R. G. (2014). Competitiveness reconceptualized: Psychometric development of the Competitiveness Orientation Measure as a unified measure of trait competitiveness. *Psychological Record*, 64(4), 879–895.
- Riskind, J. ve Wilson, D. (1982). Interpersonal attraction for the competitive person: Unscrambling the competition paradox. *Journal Of Applied Social Psychology*, 12(6).
- Ryckman, R. M., Hammer, M., Kaczor, L. M., ve Gold, J. A. (1990). Construction of a hypercompetitiveness attitude scale. *Journal of Personality Assessment*, 55, 630-639.
- Ryckman, R. M., Hammer, M., Kaczor, L. M. ve Gold, J. A. (1996). Construction of a personal development competitive attitude scale. *Journal of Personality Assessment*, 66(2), 374–385.
- Simmons, C. H., King, S. C., Tucker, S. S. ve Wehner, A. E.,(1986) Success strategies: Winning through cooperation or competition. *The Journal Of Social Psychology*, 126(4).
- Smither, R. D. ve Houston, J. M. (1992). The nature of competitiveness: The development and validation of the competitiveness index. *Educational and Psychological Measurement*, 52(2), 407–418.
- Sosyal, Ş. H. (2005). *Davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (Sixth edition), United States: Pearson Education.
- Terry, C. (2000) *Predicting conflict behavior: investigating the subscales of the competitiveness index*. Poster presented at the 46th annual meeting of the Southeastern Psychological Association, New Orleans, LA.
- Triplett, N. (1897). The dynamogenic factors in pacemaking and competition. *American Journal of Psychology*, 9, 507-533.